

Nr 424

Av herr **Annars m. fl.**, om ökat rättsskydd för den enskilde i skatteärenden.

(Lika lydande med motionen nr 370 i Första kammaren)

Beskattningen av medborgarna och den därmed sammanhängande taxeringsproceduren har under de senaste decennierna starkt ökat i omfattning. På intet annat område torde konflikter mellan enskilda och det allmänna vara så vanliga, och det allmännas krav på insyn så långtgående som på beskattningsområdet. Även om de medborgerliga rättssäkerhetskraven blivit bättre tillgodosedda genom 1956 års taxeringsförordning har taxeringsarbetets effektivitet varit den ledande principen för de senaste årens taxeringsreformer. De fiskaliska synpunkternas dominans har i vissa hänseenden lett till att rättssäkerheten för de enskilda ofta kommit att eftersättas. Det är därför anledning att undersöka vilka möjligheter som står till buds för att i de olika instanserna bättre tillvarata de enskildas rätt. Det gäller här att finna vägar både att minska risken för rättsförluster och att öka den enskildes möjligheter att bevaka sin rätt.

Redan i första instansen torde reformer vara behövliga. JO har i sina ämbetsberättelser upprepade gånger påtalat rådande brister i kommunikationer mellan taxeringsnämnd och skattskyldig. Det förekommer emellanåt att den skattskyldige ej underrättas om företagen avvikelse från självdeklarationen. Det säger sig självt att ett sådant förfaringsätt måste leda till rättsförluster för den enskilde, som ofta av okunnighet inte upptäcker att avvikelse ägt rum. Inte heller förser alltid taxeringsnämnden sina meddelanden till den skattskyldige om företagen avvikelse med motivering.

Av stor betydelse för de lokala taxeringsnämndernas effektivitet är att taxeringsnämnsordförandena rekryteras bland väl kvalificerade personer. En höjning av nu utgående arvoden skulle säkerligen medverka till att personer som är väl förfarna i skattefrågor i större utsträckning än nu åtar sig uppdraget som taxeringsnämnsordförande. En väsentlig höjning av dessa arvoden är så mycket mer berättigad som arvodena till landstingens och kommunernas förtroendemän genomgående höjts efter den 1 januari 1963.

Det är även anledning överväga att vid länsstyrelserna anställa en speciell befattningshavare för att tillvarata de skattskyldigas intressen i taxeringsproceduren. Det åligger taxeringsintendenten att bevaka det allmännas rätt, och denne har även möjlighet att inför prövningsnämnden företräda

det fiskala intresset. Motsvarande bevakning av det enskilda intresset saknas. En jämställdhet i dessa avseenden mellan det allmännas och de skattskyldigas intressen är från rättsäkerhetssynpunkt högst önskvärt. Representanten för det enskilda intresset skulle även kunna svara för och utvidga den upplysnings- och biståndsverksamhet, som omhänderhas av vissa av länsstyrelsernas nuvarande befattningshavare och de lokala skattemyndigheterna.

Rättsförluster kan vidare uppstå genom att de enskilda saknar möjligheter att erhålla ersättning för sina kostnader även i de fall då de vinner en taxeringsprocess. Detta hindrar många gånger att taxeringsmål fullföljs även om utsikterna för den enskilde att vinna rättelse kan synas vara goda. Det fiskala intresset har i detta avseende en alltför gynnad ställning. Det bör därför övervägas om inte i vissa fall ersättning för de med målet förenade kostnaderna bör kunna utgå.

Även skatteuppbörden kan reformeras så att rättssäkerheten förstärks. Här skall endast ett par exempel omnämnas. Vid beräkning av den kvarstående skatt, på vilken eventuell ränta skall erläggas, tas ingen hänsyn till skatt inbetald efter den 30 april året efter inkomståret. Taxeringsnämndernas arbete kan emellertid pågå till den 30 juni. Om därvid meddelad avvikelse från självdeklarationen skulle medföra att räntebetalningsskyldighet kommer i fråga, har den skattskyldige ingen möjlighet att genom ytterligare fyllnadsinbetalning slippa att erlægga ränta. Denna bristande samordning mellan taxeringens fastställande i första instans och sista dag för fyllnadsinbetalning är otillfredsställande.

Den ena av samtaxerade makar kan debiteras ränta på kvarstående skatt trots att räntebetalningsskyldighet i själva verket ej föreligger när hänsyn tas till makarnas sammanlagda skatteförhållanden. Rättelse kan härvid vinnas först efter ansökan av den skattskyldige. På grund av obekantskap med skattelagstiftningen förbises detta ofta, varvid betydande rättsförluster kan uppstå. I andra fall åsamkas de skattskyldiga extra besvär och tidsspillan. En reformering av arbetet hos den lokala skattemyndigheten skulle undanröja dessa olägenheter.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag till riksdagen om åtgärder syftande till att förbättra den enskildes rättssäkerhet i skatteärenden.

Stockholm den 25 januari 1963

Erik Anners

Nils G. Fröding

Erik Magnusson

Gösta Darlin

i Tumhult